

REBOLUSYONARYO A PAGIWARNAK TI UMILI ITI AMIANAN-LAUD A LUZON

DANGADANG

Enero - Pebrero 2021

Tawen 35 Bilang 1

P10.00

IPASA NO MABASA

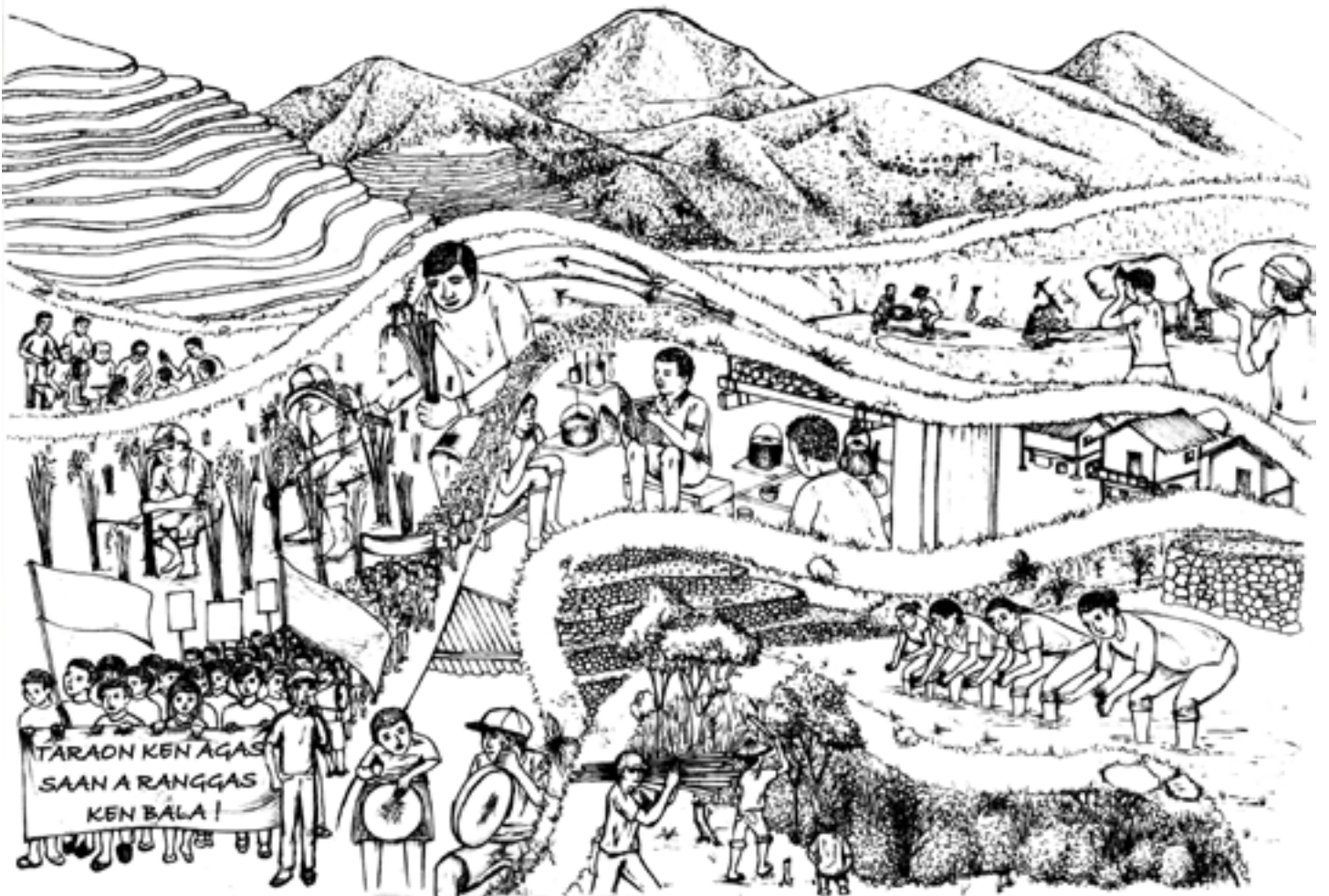
Editorial

IPURSIGE TI PANANGPADUR-AS TI PRODUKSYON TI MANNALON ITI TENNGA TI AGTULTULOY A PANDEMYA TI COVID 19 KEN NAIRTENG A PANAGKARO TI KRISIS ITI EKONOMIYA

Iti makatawenen a panagsaknap ti pandemya ti COVID 19, naimatangan ti masa a mannalon ken intero nga umili a Pilipino ti kinaawan kabaelan ti reaksyunaryo a rehimen iti epektibo a panangsango iti kasasaad. Ti siguden a nakaro a krisis iti ekonomiya a nangipaay ti nakaro

a kinarigat kadagiti masa nga anak ling-et ket ad-adda nga imirteng iti panawen ti COVID. Kadagiti syudad, sentro ti ili, ken dagiti naawagan nga export processing zones ket ad-adda a nailumlom iti bisin dagiti pamilya ti ginasgasut a ribu a mangmanged a nayon a naawanan ti

trabaho. Iti kaaw-awayan, minilyon a mannalon ti nakaro a naapektaran ti produksyon gapu iti inutil ken militarista a patakaran a lockdown, panangdidigra dagiti agsasaruno a kalamidad ti tikag, dagiti bagyo, layus, African swine fever, panagsuek ti presyo dagiti produkto nga agrikultural

ken nayon a padagsen iti panangbaklay ti panagadal dagiti annak da a maparparigatan iti palpak a modular learning. Iti sango dagitoy nga agrurutap a kinarigat, nagbassit laeng nga ayuda ken relief manipud iti reaksyunaryo a guberno ti naawat da a napno pay ti agsusumbangir a korapsyon iti amin a tukad. Malaksid iti maregmeg a relief, no adda man ti programa tapno tulongan ti nadumaduma a sektor a naapektaran nangruna dagiti mannalon ken mangmangged, ket ad-adda a mangilumlom iti masa nga anak ling-et iti kinarigat gapu ta dagitoy ket pautang.

Ti kastoy a kinakaro ti rigat a napasasaran ti masa nga anak ling-et ket ad-adda a mangiduron kadakuada nga agregget iti panangiyabante ti nailian-demokratiko a rebolusyon

tapno rippuogen ti malakolonyal ken malapyudal a sistema a ramut ti kinakurapay ken pannakaidadanes da. Nayon pay, napaneknekan nga awan ti sabali a namnamaen ti masa nga anak ling-et no di ti bukod a kolektibo a panagtignay tapno irupir ken ilaban dagiti karbengan ken pagimbagan ken sangoen ti nakakaasi a kasasaad da. Iti kaaw-awayan, napaneknekan a babaen ti bukod a panagregget dagiti mannalon nga agtimpuyog nga agtignay tapno mapadur-as pay ti produksyon da a makaanatup iti nakapaunegan da a kasasaad no sadino ket ad-adda a kimmaro ti bisin ken kinarigat. Iti sango ti naunday a krisis iti COVID ken ti inbunga na a panagbisin ti minilmilyon a pamilya dagiti anak ling-et, ad-adda a limmawag

kadagiti mannalon ti kinapateg a masublian ti panagsanggir kangrunaan na iti basaran a produksyon nga agrikultural para iti bukod a konsumo a taraon, imbes a ti agrikultural a produksyon a kangrunaan a para iti merkado ken kuarta.

Ti panangpadur-as ti agrikultural a produksyon dagiti mannalon ket paset ti minimum a programa ti panangiyabante iti agraryo a rebolusyon. Bayat a tukad-tukad a lablabanan ti nadumaduma a pyudal ken mala-pyudal a panaggundaway kadagiti masa a mannalon, kagiddan met a tukad-tukad nga iyababante dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon dagiti mannalon ti agtultuloy a kampanya ti panangpadur-as ti nadumaduma nga agrikultural a produksyon tapno mapaadu pay ti produkto a taraon. Kagiddan ti panangsungbat iti kasapulan a taraon ken ti panangpataud ti nayon a kuarta a panggasto iti nadumaduma nga inaldaw ken pangmabayagan a kasapulan ti tunggal pamilya ti mannalon.

Tapno mas epektibo a masungbatan dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon ti tukad-tukad a panangpadur-as ti produksyon, basaran a rekisito ti panangpapigsa ken panangpadur-as ti nadumaduma a porma ti tinnulong iti trabaho dagiti kameng ti PKM. Agraraira ti nadumaduma a tukad dagiti sigud a praktika ti tinnulong iti nadumaduma a trabaho iti talon ken dadduma pay a trabaho iti komunidad a maawagan nga ub-ubbo, alluyon, kumpang ken dadduma pay a lokal a

 <p>Ti <i>Dangadang</i> ket rebolusyonaryo a pagiwarnak iti Amianan-Laud a Luzon iti tarabay ti PARTIDO KOMUNISTA ti PILIPINAS. Maipablaak ditoy dagiti damdamag kadagiti aksyon ti Bagong Hukbong Bayan ken dangadang ti umili kasta met ti panagamiris kadagiti isyu a pakaseknan ti umili.</p> <p>Silulukat ti <i>Dangadang</i> iti aniaman a saludsod, dillaw, singasing, koresponsal ken pangkultura a parnuay tapno mapadur-as ti linaon na.</p> <p>Pagitinnulongan tayo a padur-asen ti <i>Dangadang</i>. Ti sangapulo a piso a presyo ti pagiwarnak ket dakkel a tulong tapno suportaran ti agtultuloy a pannakairuar na.</p>	<p>ITI DAYTOY NGA ISYU: </p> <p>Editorial :</p> <p>Ipursige ti Panangpadur-as ti Produksyon 1</p> <p>Dagiti Taktikal nga Opensiba ti BHB iti Ilocos-Cordillera 5</p> <p>Kampanya a Panagrebba ti Baryo Sapasap 6</p> <p>Wagas a Batangan. 9</p> <p>Panaglaban iti Gened Dam . . 11</p> <p>Panirigan 12</p> <p>Panagsaknap ti ASF 15</p> <p>Kapadasan iti Damo a Labanan kas Hukbo 16</p> <p>Rebolusyonaryo a Kinabannuar ti masa . . . 18</p>
---	---

nagan. Adu kadagitoy ket naitakder wenno naitransporma ken limmawa babaen iti rebolusyonaryo a tignayan tapno mausar iti panangpadur-as ti produksyon ken nadumaduma a pang-ekonomiya nga aktibidad. Numanpay pay agraraira dagitoy iti adu a komunidad, kumapkapsut wenno nganngani mapunas ti praktikan daytoy iti umad-adu a komunidad ken masuksukatan ti panagrimbaw ti papel ti kuarta para iti sistema a tangdan nga ad-adda pay a mangpakaro iti panag-gundaway kadagiti nakurapay a mannalon ken mangmangged-talon.

Napaneknekan iti kapadasan ti adu a baryo a babaen iti panangidaulo dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon, adu a bentaha ti nagun-od dagiti masa a mannalon iti panangpapijsa ken tuloy-tuloy a panangiwanwan ti nadumaduma a porma ti tinnulong dagiti basaran a saray ti mannalon. Babaen iti simple a sinnukat ti pigsat tegged, in-inut a napunas ti managgundaway a relasyon iti baet dagiti mannalon nga agpada nga adda iti basaran a saray. Naballigi a nagserbi dagitoy iti panangpalawa dagiti payaw; panagsimpa kadagiti nadadael a payaw, panagsimpa ken panangmentinar a nasayaat dagiti komunal nga irigasyon. Dagitoy ket nagresulta iti panagadu dagiti apit a pagay dagiti adda iti basaran a saray ti mannalon a masansan nga agkurkurang ti apit a pagay isunga maiduron a mangilako ti pigsat tegged. Iti dadduma a baryo ket nabaelan da nga agpataud ti sobra nga apit a

pagay ken nangitakder kadagiti kooperatiba ti pagay wenno bagas. Nayon pay ditoy, mapalagan ti trabaho iti talon, mapapardas ti trabaho ken makissayan ti gasto ti mannalon iti produksyongapu iti tinnulong iti panangsanngo ti nadumaduma a trabaho ititalon manipud iti panangisagana ti daga, panagmula, panagdalus, inggana iti panagani kadagiti talon ken uma. Ditoy a paset, napateg a mailanad ti nadayaw a praktika ti mobilisasyon para iti alluyon ti mayorya ti puersa iti panagtrabaho iti maysa a sityo a dimmanon iti 60 inggana 70 katao para iti nadumaduma a trabaho iti talon ti maysa a kameng. Iti kadakkel ti bilang ti aggigiddan nga agtrabaho iti maysa nga uma wenno payaw, saan a nakaskasdaaw nga iti las-ud laeng ti mano nga oras ket nalpasen ti trabaho.

Manipud kadagiti positibo a resulta ti panangipraktika ti agtimpuyog a panagtrabaho, naregta latta nga ipasaknap dagiti naisang-sangayan a kapadasan tapno agserbi a pagwadan iti nadumaduma a balangay ti PKM iti panangiduron ti kampanya iti panangpadur-as ti produksyon. Kadagiti lugar a saanen nga agraraira wenno kimapsuten ti kastoy a tinnulong iti trabaho iti talon, rebbengen ti rebolusyonaryo a tignayan ti mannalon a biagen, papigsaen ken itransporma ti nadumaduma a sistema ti tinnulong kas kolektibo nga aktibidad dagiti balangay ti PKM nga agtultuloy a padurasen agturong iti panagandar kas kooperatiba.

Ti maysa pay a positibo a kapadasan ket ti panangpadakkel ti

apit babaen iti panangusar ti organikiko a panagtalon – a ti kayat a saoen ket ti panagtalon a saan a naisanggir kadagiti komersyal a bin-i, kemikal nga abono, pestisidyo ken dadduma pay a kasapulan iti agrikultura nga ilaklako dagiti imperyalista nga agroporasyon. Malaksid a nangina dagitoy, napeggad iti salun-at dagiti mannalon ken mangdangran iti daga ken aglawlaw. Saan a kasapulan nga agsanggir kadagiti a produkto tapno maliklikan ti pannakailumlom iti utang kadagiti usurero.

Agtultuloy nga ipasaknap dagiti naballigi a kapadasan dagiti mannalon a mangipraktika ti SRI (system of rice intensification) kas addang iti panangpadur-as ti produksyon ti pagay. Iti kapadasan ti maysa a mannalon iti taltalonen na a payaw a nasurok-kumurang a kagudua ektarya a talon, manipud iti 22 sako a sigud nga apit, dimmakel daytoy iti 56 a sako idi usaren ti wagas nga SRI. Iti panawen ti panagraep idi bulan ti Disyembre, nanayunan pay dagiti grupo ti alluyon a naawis nga ipraktika daytoy kadagiti talon da.

Kagiddan ti panangpapijsa ti tinnulong iti trabaho iti talon, parparegtaen ken palpalawaen pay ti produksyon ti nadumaduma a nayon a taraon ken pagpataudan dagiti mannalon ti kuarta. Maibilang kadagitoy dagiti rootcrops (mula nga agbagas a kas iti kamote, kamoteng-kahoy, ube, aba, bila ken dadduma pay), nadumaduma a bukel (nadumaduma a beans, balatong, kardis, parda ken dadduma pay), nadumaduma

a bulong a nateng kas iti pechay, nadumaduma nga agbunga a nateng (kalabasa, tabungao, ken dadduma pay), saba ken nadumaduma a prutas, ken dadduma pay. Kasilpo ditoy, paregtaen ti sinnukat ti mannalon kadagiti nasayaat a nainsigudan a bin-i tapno maisaknap dagitoy iti nalawlaw a saklaw. Kasapulan a padur-asen pay ti panagmula ti naan-anay a bilang ti unas para iti pangkonsumo nga asukar ken ti umannatop a panangiproseso kadagiti bunga ti niog. Kasapulan pay a paregtaen ti panagtaraken ti dinguen kas iti baka, baboy, kalding, manok, pato ken itik; nga adda ti naan-anay a panangisagana ti mula nga ipakan kadagiti taraken. Kasta met a kasapulan a paaduen pay dagiti *fishpond*. Iti baet dagiti regular a trabaho iti talon, maimaksimisa ti dadduma a bakante nga aldaw para iti nayon a pagalaan ti kuarta kas iti produksyon ti handicrafts dagiti mannalon nga adda ti kasanayan na, panagkalap iti karayan ken panangiproseso ken preserbasyon ti taraon. Rebbe-ngen dagiti re-

bolusyonaryo nga organisasyon nga aramiden a planado, sistematiko ken sustinido ti kampanya ti panangparegta iti produksyon. Malaksid iti panangisigurado a masungbatan ti kasapulan a nasustansya a taraon tapno agbalin a nasalun-at ti bagi konta iti pandemya, ad-adda a napateg a ramen daytoy iti panangsungbat iti dadduma pay a kasapulan ti masa iti sango ti agtultuloy a panagirteng ti krisis pang-ekonomiya iti pagilian ken kadagiti umir-irteng nga atake ti kabusor kas iti awan sarday nga operasyon militar ken dadduma pay a pananglipit iti masa a mannalon.

Napateg met nga agtultuloy a padur-asen ti panangaywan iti aglawlaw. Dagiti nasayaat a praktika a saan a makadadael iti aglawlaw nga ar-aramiden dagiti mannalon ken nailian a minor-ya iti trabaho a produksyon ket rumbeng nga ipursige ken padur-asen pay. Maibilang kadagitoy ti panangikeddeng ken proteksyon kadagiti *watershed area*, panapanawen a panangikeddeng kadagiti lapat para iti kabakiran

ken karayan; sistema a batangan iti panangaywan kadagiti pine forest; sistema a muyong para sa reforestation ken panangaywan iti kabakiran; panangiparit kadagiti manangdadael a praktika iti produksyon kas iti panangpuor kadagiti kabakiran ken kabanbantayan no tiempo ti kalgaw, komersyal wenno carabao logging ken nasaknap a panagpuoran iti kabakiran, panangusar kadagiti makadadael a wagas ti panaganup kas iti tiklong ken silo, panangusar ti kuryente ken sabidong a kemikal iti panagkalap ti lames kadagiti karayan; ken dadduma pay.

Iti panagballigi ti nailian-demokratiko a rebolusyon ken sigida a panangirugi ti sosyalista a konstruksyon, agbalin a nasedsed ti kolektibo a panangipadur-as ti agrikultura iti kaaw-awayan kagiddan ti panangipadur-as ti industriya tapno sungbatan ti mekanisasyon ti agrikultura ken dadduma pay a kasapulan ti gimong. Daytoy ti mapangeddeng a mangwayawaya iti nalawa a masa a mannalon manipud iti ginasut a tawen a kinarigat, panangidadanes ken panag-gundaway. Ngem iti agdama a panawen a maiyab-abante ti armado a rebolusyon tapno rippuogen ti sistema a malakolonya ken malapyudal, maiplastar dagiti rekisito para iti panangitakder ti sosyalista a masakbayan. Maibilang ditoy ti rebbengen ti rebolusyonaryo a tignayan a mannalon a tuloy-tuloy a papigsaen ti kolektibo a tinnulong iti panangpadur-as ti produksyon ken pagbiagan. 📌

Dagiti taktikal nga opensiba ti BHB iti Ilocos-Cordillera

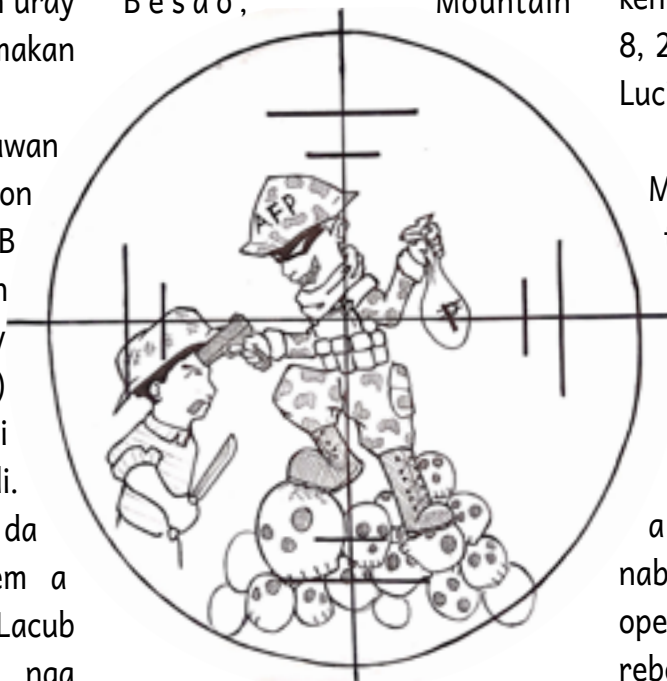
Dimmanon iti nasurok sanga-pulo a puersa ti 71st ken 72nd Division Reconnaissance Company (DRC) ti kaswalti kadagiti taktikal nga opensiba nga inrussuat ti BHB iti Ilocos-Cordillera idi Enero 4 ken Enero 22.

Iti Abra, ti umuna nga ambush ti Agustin Begnalen Command-BHB Abra iti paset ti Bgy. Pacgued, Malibcong ket nagresulta iti pannakatay ti siyam a puersa ti 72nd DRC, karaman ti platoon lider a ni 2Lt. Zaldy Lapis Jr., ken adu a nasugatan. Iti alas-2:30 ti malem, inisnapp met ti BHB ti helikopter a nagresponde ken nagistraping iti lugar. Manipud Enero 4-7, adu a bomba ti intinnag dagiti eroplano ti AFP kadagiti taltalon, uma ken kabakiran uray adayo iti lugar a nakapasamakan ti panagtambang.

Manipud 2019, awan sarday dagiti operasyon a pangkombat ti 24th IB ken 72nd DRC, kagiddan dagiti Retooled Community Support Program (RCSP) operation a nangibunga ti adu a panagabusu iti umili. Maibilang kadagiti krimen da ti panagistraping iti innem a kabataan ti Bgy. Lan-ag, Lacub idi Pebrero 2020; ilegal nga interogasyon, panagtutok ti paltog ken harassment kadagiti mannalon kadagiti barangay ti Mataragan, Lat-ey, Umnapp ken Buanao iti Malibcong; pilot a panagpasurrender kadagiti residente ti munisipyo ti Tubo, Sallapadan, Boliney, Pilar,

Villaviciosa, Lacub ken Malibcong, panagtakaw kadagiti dinguen ti umili ken dadduma pay. Inusar met laeng ti militar kas linged iti panangpairut ti kontrol ti garaw dagiti sibilyan ti panangipatungpal kadagiti kontra-COVID nga addang. Inpatungpal da dagiti checkpoints, pamutbuteng ken panagtiktik kadagiti inaldaw nga aktibidad dagiti residente. Ti rinabii a panagpatrolya ti militar iti aglawlaw ti ili ket nangipaay ti disturbo ken panagdanag kadagiti residente.

Idi Enero 22 met a nangirussuat ti BHB ti panagisnapp iti Mt. Amtinangad nga adda iti tri-boundary ti Quirino, Ilocos Sur-Tubo, Abra ken Besao, Mountain

Province. Dua a puersa ti 71st DRC ti dagus a natay iti nasao nga ambush, maibilang ni Pvt. Shame Reyes. Kalpasan ti nasao a labanan, nangitinnag ti 14 a bomba ti AFP iti Mt. Amtinangad ken iti aglawlaw daytoy manipud Enero 24-25.

Ti agtultuloy a focused military operations (FMO) ken saywar a kampanya ti 81st IB, 54th IB ken 69th IB kadagiti munisipyo ti Quirino, Tubo ken Besao ket nagresulta iti adu a panagabusu iti karbengan tao ti umili. Idi July 2018, ti agkabsat a da Edmund ken Saturnino Dazon ket tiniliw ti 81st IB iti talon da iti Sityo Dandanac, Barangay Tamboan, Besao ken makatawen a naibalud gapu iti parbo a kaso. Idi Abril 25, 2020, dua a sibilyan a da Eddie Mangliw ken Elias Buyagan manipud iti Bgy. Tamboan, Besao ti tiniliw dagiti tropa ti 81st IB bayat nga agtrabtrabaho iti uma da. Dagitoy a tropa met laeng ti responsable iti panangpatay kenni Junior Valdez idi Agosto 8, 2020 iti Bgy. Suagayan, Santa Lucia, Ilocos Sur.

Kabkblaawan ti Chadli Molintas Command (CMC), ti pangrehiyon a kumand ti BHB iti Ilocos-Cordillera dagiti yunit ti BHB a nangipatungpal kadagitoy a taktikal nga opensiba. Nakuna ni Ka Martin Montana a tagapagsarita ti CMC, naballigi dagitoy a taktikal nga opensiba gapu ta laklak-amen ti rebolusyonaryo a hukbo ti umili ti nalawa a suporta ti umili. Nayon na pay, it-ited ti amin a Nalabbaga a kumander ken mannagigubat ti amin a kabaelan da tapno paayen ti arapaap ti AFP-PNP ken dagiti amo da a gibusan ti armado a rebolusyon ti umili sakbay ti Hulyo 2021. 🇵🇭

TI KAMPANYA A PANAGREBBA ITI BARYO SAPASAP

Babaen iti panangpadur-as iti panagtitinnulong, nabaelan ti umili iti maysa a baryo a risuten ti problema da iti kinakurang ti taraon. Iti panagsanggir iti panagkaykaysa, nareppet ti kolektibo a pigsa ken pangngeddeng tapno ipagballigi ti kampanya. Daytoy ti naipakita ti kapadasan ti Baryo Sapasap.

Kasasaad sakbay ti kampanya

Kangrunaan a problema iti baryo ti kinakurang ti bagas. Iti makatawen, dumanon iti uppat a bulantigawat (krisis iti bagas), nga iti kadawyan ket kadagiti bulan ti Abril-Mayo ken Setyembre-Oktubre. Gapu ditoy ket mapilitan da a gumatang ti bagas manipud iti ruar ti baryo. Ti bagas a maparuar manipud kadagiti daan a payaw ket saan nga umanay para iti konsumo dagiti pamilya ta bimmaba ti produktibidad na gapu iti panangiwalin dagiti garami ken ruot iti ig-igid ti talon a duron ti panagkamakam gapu iti kinakurang ti mausar a nuang. Malaksid a nangina ti presyo ti bagas, bunagen da pay dagitoy manipud iti pagpatinggaan ti kalsada, ken magna da iti innem inggana pito nga oras sakbay a maisangpet iti baryo. Ti pangatang da ti bagas ket ti kuarta manipud iti naglakuan ti kape, ken panaglako ti maanupan ken makalap a lames, ken iti dadduma ket aggapu iti mapastrek da manipud iti panagbalitok iti small-scale mining wenno pannakitegged iti ruar ti ili.

Nagbalin met a problema dagiti mannalon iti lugar ti

panagadu dagiti peste a kas iti giant earthworms, bau, dangaw, bisukol ken billit (tilin). Dakkel a nangkissay iti produksyon ti bagas ti militarisasyon ti lugar - pwersado a panagrekleta ti CAFGU kadagiti lallaki a nangkissay iti pwersa ti produksyon iti talon.

Panangipatungpal ti kampanya

Babaen iti panagorganisa kadagiti lider ti baryo, kababaihan ken dagiti kabataan, nabukel ti panangipatungpal ti plano iti panagpaadu ti apit a pagay.

Babaen iti panangidaulo ti sangay ti Partido iti baryo, nagtignay ti timpuyog ti mannalon, kangrunaan dagiti kabataan ti kampanya a panagrebba kadagiti baro ken panagsimpa kadagiti nadadael a talon. Babaen iti sistema nga alluyon wenno grupo a panagtrabaho nga agsisinnukat ti pigsa't tegged, naipatungpal ti panagrebba sakbay ti kapigsaan ti trabaho a panaguma. Saan a narigat nga awisen dagiti kabataan gapu ta dati nga adda ti napigsa porma ti panagtitinnulong a kas iti alluyon. Uray dagiti kabataan nga estudyante ket nakipaset iti grupo a panagrebba no

panawen nga awan ti klase da. Mapagtutungtongan ti schedule ti panagrebba ti payaw ti indibidwal ken ikeddeng ti tunggal pamilya no sino ti maki'alluyon kadakuada. Nagkaykaysaan met laeng nga agbalon dagiti kameng ti grupo. Saan nga usapin ti masida ta no ania ti adda ket isu latta ti maisagana. Aginisyatiba met dagiti ubbing a makipaset babaen iti panagbunag ti daga. Dagiti ramit a kas iti kartilya, pala, barreta ken dadduma pay a napataud ti timpuyog ti mannalon ket pagsisinnublatan dagiti grupo nga usaren.

Iti maysa nga aldaw, napardas a maileppas ti panagrebba iti maysa a kelleng a payaw gapu iti kaadu ti makitimpuyog, a ti kaaduan ket dumanon iti 30-40 ken no dadduma ket agbalin a 50 katao. No babassit dagiti kelleng ket maileppas pay ti dua a kelleng iti maysa nga aldaw. Ti marebba a talon ket mabalinen a mamulaan iti sumaruno a panagtatalon. Malaksid iti payaw, adda met laeng dagiti grupo a nagrebba ti fishpond para iti tilapia. Uray kadagiti dadduma a trabaho ti agrikultura kas iti panagdalus ti kape ken panagsimpa ti irigasyon ket maipatungpal ti sistema nga alluyon.

Gundaway met dagitoy nga alluyon tapno agtinnalakay ken agi-innadal maipanggep iti nadumaduma nga isyu ken kasilpo iti rebolusyon. Aktibo

dagiti aktibista a masa manipud iti tignayan ti mannalon ken kabataan a mangirussuat kadagiti grupo a diskusyon iti panawen ti panaginana kalpasan ti pannangan iti aldaw ken no rabii kalpasan ti trabaho. Adda dagiti paset-paset met ti topikong nga alaen da kadagitoy nga innadal. Dagitoy a talakayan ket napasaruonan kadagiti pormal nga innadal nga inted dagiti kakadua a Hukbo. Kagiddan na, rimmegta ti kultural a trabaho iti intar dagiti kabataan, no sadino ket agpartuat da kadagiti nainsigudan nga instrumento ken agputar kadagiti skit. Babaen kadagitoy nga innadal ken kultural, ngimmato ti rebolusyonaryo a kamulatan dagiti masa lalo dagiti kabataan ken naparegta ti partisipasyon da iti nadumaduma a rebolusyonaryo a trabaho iti uneg ti baryo. Napanday dagiti lider-masa ken kultural nga aktibista.

Maigidgiddan met iti kampanya a panagpaadu ti produksyon ti naregta a propaganda ken edukasyon

tapno mapapanaw ti detatsment ken mapaikkat dagiti CAFGU iti serbisyo. Babaen itipanagtignay ti umili, nairussuat ti panagprotesta ken panagpropaganda inggana iti panangisayangkat ti aksyon militar. Naregta dagiti aktibista a masa nga agpropaganda kadagiti CAFGU ken limed nga agiwaras kadagiti rebolusyonaryo a mabasbasa a maipasbasa nga uray dagiti kadre ti detatsment ket basbasaen da metten. Malaksid iti kampanya ti umili, salik met laeng iti panagikkat dagiti CAFGU ti aksyon militar nga irussuat ti BHB. Agarup maysa a platoon a CAFGU ti nagikkat. Kas resulta, ad-adda a dimmakel dagiti grupo ti alluyon iti panagrebba gapu iti panagadu ti makitimpuyog.

Resulta ti kampanya

Iti las-ud ti agarup tallo a tawen manipud idi nairussuat ti kampanya, dimmanon iti nasurok 59 a kelleng wenno nasurok dua nga ektarya ti baro a narebba a taltalon. Iti umuna pay laeng a tawen iti namindua a panagapit,

naparuar dagitoy a baro a payaw ti agarup 295 a dalan a pagay wenno kabatog ti 161 kaban nga irik a no mabayoket 2,655 salop wenno 106.2 kaban a bagas no iti pagrukodan a 25 salop ti tunggal kaban. No bingayen iti uppat a purok a nakipaset iti alluyon, nasurok maysa kaban a bagas ti nainayon iti apit ti tunggal pamilya nga usaren da iti makabulan. Tuloy-tuloy a ngimmato daytoy bayat nga umad-adu dagiti baro a payaw a nalukatan. Maigidgiddan ditoy ti panagsimpa kadagiti daan ken napanawan a payaw, nga iti pareho met laeng a panawen ket dimmanon iti nasurok 10 a kelleng wenno $\frac{1}{4}$ ti maysa nga ektarya ti naisimpa. Iti maysa a tawen iti namindua a panagapit, agarup 50 dalan a pagay wenno 27 kaban nga irik ti naparuar dagitoy a naisimpa a payaw, wenno agarup 450 salop wenno 18 kaban a bagas ti naparuar. Isunga ti dagup a nainayon ket agarup nasurok dua ken kagudua nga ektarya a payaw nga addaan ti kabuklan nga apit a 345 dalan a pagay (kabatog ti 188 kaban nga irik) wenno 124.2

kaban (3,105 salop) a bagas iti makatawen. Gapu ditoy, in-inut a nakissayan ti bulan nga agkrisis da iti bagas inggana a nabaelan da a maparuar ti makatawen a kabuklan a konsumo ti intero a baryo. Iti maikatlo a tawen ti panangipatungpal ti kampanya, ti Baryo Sapasap ket aglaklako metten iti bagas kadagiti kabangibang a baryo.

Kagiddan ti panagpalawa kadagiti payaw, umad-adu met dagiti ramit iti produksyon kas iti nuang, arado, pala, barreta, suyod ken dadduma pay. Limmawadagiti payaw ken immadu dagiti ramit iti produksyon, partikular ti nuang. Naparuar dagitoy a ramit babaen iti panangipadanon kadagiti petisyon ken resolusyon a nangkiddaw iti lokal a gubyrno iti munisipyo ken ti kongresista ti probinsya. Maiwaras dagiti nuang kadagiti kameng ti timpuyog nga awan ti nuang na. Iti panagdakkel ti produksyon, napaadu met laeng ti pondo a

pagay iti komon a kooperatiba ti pagay. Kadagiti panawen ti tikag, dagiti payaw nga asideg iti waig ti matalon. Masupusopan daytoy babaen iti alluyon ti panaguma. Isunga saan latta nga agkurang ti produksyon a pagay uray iti panawen a krisis iti padanum. Nagtaraken met laeng kadagiti dinguen a para iti grupo dagiti kabataan a kas iti baboy.

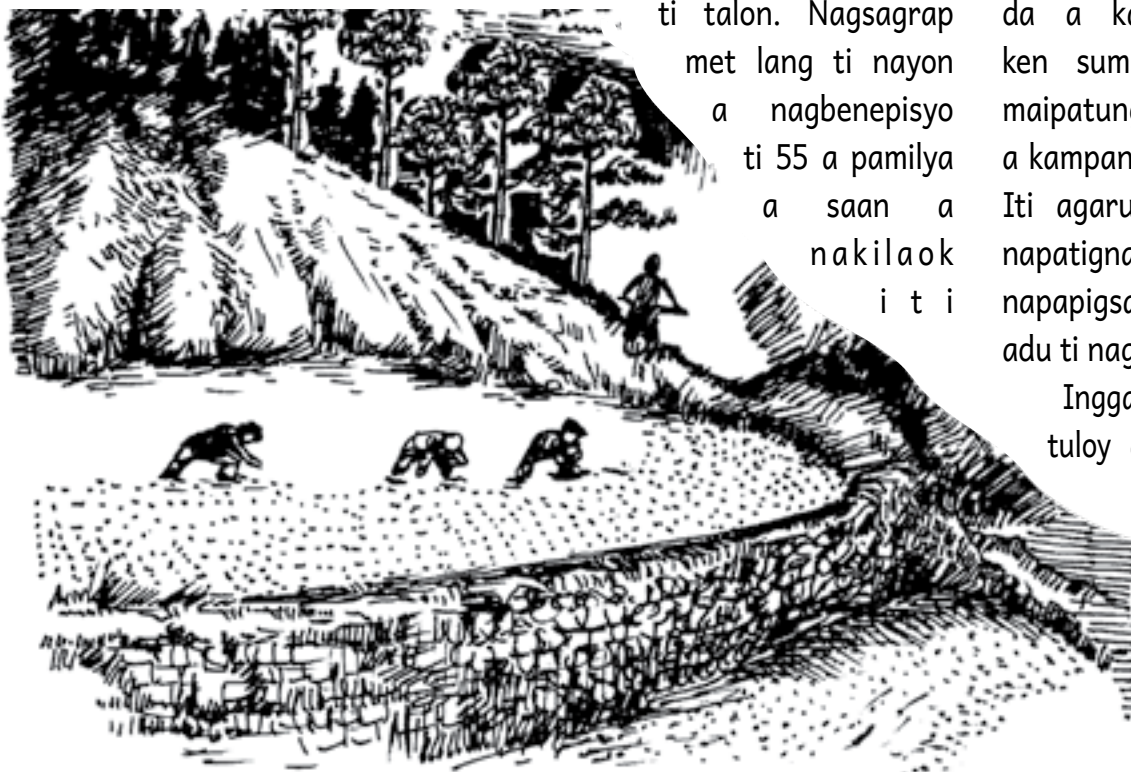
Babaen ditoy a kampanya, adadda a nakita ti umili ti kinapateg ti kolektibo a panagtinnulong tapno marisut dagiti parikut da kas iti kinakurang ti taraon. Simmaruno a nairussuat met ti kampanya para iti panangingato ti inaldaw a tangdan ti pigsat' tegged manipud iti dati a P75 iti P100 ken ti panangikeddeng ti presyo ti bagas iti P50/salop manipud iti agduduma a presyo.

Iti kabuklan, nagbenepisyo ti intero a baryo iti nasao a kampanya. Direkta a nagbenepisyo ti 76 a pamilya a pimmaset iti alluyon ti payaw expansion ken panagsimpa ti talon. Nagsagrap met lang ti nayon a nagbenepisyo ti 55 a pamilya a saan a nakilaok iti

alluyon gapu iti pannakapataud ti bagas iti baryo ken benepisyo iti pannakaingato ti tangdan. Nailak-am met ti dadduma a kabangibang a baryo a nagbenepisyo iti panagadu ti produksyon a bagas gapu ta adda ti paggtangang da.

Nakita ti umili ti tulong a naipaay ti Hukbo iti panangisuro ken panangipakaawat kadakuada ti kinapateg ti nairut a panagkaykaysa ken panangbukel ti alluyon tapno magun-od ti naan-anay a pagbiagan a kalkalikaguman ti umili. Tapno madepensaan dagiti nagun-od a balligi ti kampanya iti produksyon, nakita ti umili ti Baryo Sapasap ti kinapateg a papigsaen ti suporta iti armado a pannakidangadang ken padakkelen ti BHB. Pinapigsa ti umili dagiti organisasyon da tapno masakniban dagitoy a balligi. Naibangon ti balangay ti Pambansang Kalipunan ng mga Magbubukid (PKM) iti baryo. Napadur-as ti trabaho nga alyansa. Iti kastoy a nakita da a kasapulan a tumulong ken sumampa iti BHB tapno maipatungpal met laeng ti kastoy a kampanya iti dadduma a lugar. Iti agarup 100 a kabataan a napatignay iti daytoy a kampanya, napapigsa ti milisyang bayan ken adu ti nagkameng iti BHB.

Inggana iti agdama, agtululoy a laklak-amen ti Baryo Sapasap ti bunga ti rebolusyonaryo a panagkaykaysa ken kolektibo a panagtignay ti umili a nangipatungpal kadagitoy a kampanya.

Ti wagas a Batangan - Nainsigudan a praktika iti panagtarawidwid iti kabakiran

Ti wagas a Batangan a panangtarawidwid iti kabakiran ket maysa a nainsigudan a pamuspusan nga iprakpraktika dagiti etniko a grupo a Kankanaey iti laud ti Mountain Province. Ti termino a batangan iti lokal a pagsasao ket maipapan iti panagpadur-as, panagsalaknib ken panagpreserba iti kakaykayoan (pine forest) a paggapuan iti rekurso a pakairamanan ti tabla a pangbalay ken kayo a pangsungrod ken dadduma pay a kasapulan. Maiyannurot daytoy iti tallo nga agraraira a kategorya ti panagtagikua iti daga iti daytoy nga erya: pribado, kukua ti klan ken komunal. Panangtarawidwid daytoy a sistema partikular iti daga a kukua ti klan. Numampay iti amin a kategorya, obligasyon ti amin a kameng ti tribu a salakniban iti siasinoman a mangagaw wenno mangdadael. Kasta met nga awan ti siasinoman a mangilako iti uray aniaman a paset ti ansestral a daga malaksid ti pribado a tagikua.

Naipatawid manipud kaapuan ti daga a tagikua ti klan ken manamnama a maipatawid met iti sumarsaruno a kaputotan. Kadawyan a naiplano ti usar na daytoy tapno maaddaan ti paset a para uma wenno kaingin, batangan (*pine tree woodlot*) ken pastuan para iti taraken a nuang wenno baka no nalawlaw ti daga. Isunga malaksid kadagiti pribado a tagikua a daga, mapalubosan nu

saan ket maiyawis kada kameng ti klan/tribu nga aglukat iti kaingin a mamulaan iti *root crops* (mula nga agbagas), ken bukbukel para iti nayon a taraon. Kukuam bayat nga us-usarem, ngem ibbatam ti karbengam nu saan mon usaren ti uman-andar nga annuroten. Ti kadakkelan a paset na ket maaramat a batangan. Kasta met a maaddaan iti paset a pangitabonan kadagiti minatay

a kameng ti klan/tribu. Karaman ti parsela ti daga nga ited dagiti lallakay iti dap-ay kas gunguna iti naisangsangayan a serbisyo nga impaay dagiti kameng ti klan/tribu iti interes ti nasao a klan/tribu.

Segun iti pakasaritaan dagitoy maseknan a Kankanaey ti Mountain Province, duron ti nalawa a kadagaan a nakalbo ken nagbalin a kapan-awan gapu iti

saan a kontrolado a panaguma ken panagpukan iti kayo, im-mandar dagiti lallakay iti dap-ay a nasken a mamulaan dagitoy ti batang (*pine tree seedlings*). Nagrugi ti panagmula idi panawen sakbay ken naitultuloy kal-pasan ti Maikadua a Gubat ti Sa-ngalubongan (World War II). Idi panawen a babassit pay dagitoy, nairut a naiparit ti agpukan uray pay sangsanga na. Siasinoman a lumabsing iti daytoy a paglinter-gan ket masaplit iti sangoanan ti dap-ay malaksid ti pamagba-ga. Iti daytoy a panawen, dagiti kasapulan a kayo a pangbalay ken pangsungrod ket maala iti ad-adayo a disso a komunal a daga ti tribu.

Iti panagtulid ti panawen idi marugian ti linnakuan ken komersyo ken malukatan dagiti sentro ti il-ili, naaramid dagiti kalkalsada ken eskuelaan. In-inut metten a rummuar dagiti umili tapno agbirok iti nayon a pamastrekan. Dagiti sigud nga uma a naibalballaet iti batangan ket saanen a mamulaan. Naruotanen ken tinuboan dagiti batang inggana a naibilangen a paset ti kabuklan a batangan.

Dagiti napapateg ken positibo a langa ti Batangan a nasken a simpaen ken padur-asen iti panangiyabante ti programa a Rebolusyon nga Agraryo iti rehiyon a Cordillera:

1 Panangitandudo dagiti kameng ti klan ken kabuklan a komunidad/tribu iti aktibo a partisipasyon ken responsibilidad iti panagpreserba, panagsalaknib, panagpadur-as ken husto a pa-

nagusar kadagiti rekurso manipud kabakiran para iti pagimbagan ti kaaduan, banag a mangpapi-gisa iti panangpetpet ti karbengan iti aneutral a daga, biag ken rekurso;

2 Ti papel ti dap-ay iti panangiwawan iti panangkontrol ken panangisigurado kadagiti annuroten a pakaibilangan ti mapili dagiti mapukan a natangkenan a batang para iti kasapulan a tabla a pang-balay ken kayo a pangsungrod. Iti immun-una a panawen, ti trabaho a panagorganisa ken edukasyon iti intar dagiti elders ket nangipaay iti napateg a papel iti pananginayon kadagiti tradisyunal a praktika kas iti wagas a batangan iti rebolusyonaryo a polisiya maipapan iti panangaywan ti aglawlaw;

3 Panangitandudo iti polisiya ken praktika ti panagsang-gir iti bukod a kabaelan, panangipangruna a mausar dagitoy a rekurso para iti lokalidad a saan a panglako. Ngem duron iti pumigpigs a panagkasapulan iti kuarta, lumuklukay ti panangpet-pet kadagiti annuroten maipapan iti batangan. Nangiduron daytoy iti rebolusyonaryo a tignayan a mangipatungpal iti umannatop a praktika ken polisiya ti panangaywan iti aglawlaw.

4 Ti napateg a papel ti batangan iti panangkontrol ti reggaay ken biglaan a layus, banag a makatulong iti panangpatalinaed iti istabilidad ti daga;

5 Ti sapa-sapa a panagtignay ti umili a pakairamanan ti panagsalaknib iti kabakiran kontra

puor, panagusar iti tabla manipud iti batangan para balbalay ken pangkomunidad a pasdek, ken panangimplementar kadagiti umannatop a pannusa kadagiti manglabsing iti batangan. Gapu ta kolektibo a responsibilidad ti panagaywan iti batangan, obligasyon ti amin a mangsalaknib ti batangan kontra kadagiti sumrek a manangdadael a proyekto kas iti dadakkel a panagminas, dam ken amin a kontra-umili a linlinteg ti daga.

Ti kinapateg ti batangan iti programa nga AgReb iti rehiyon Cordillera

Ti awan sarday a panangiduron ti reaksyonaryo nga estado iti pribatisasyon ti dag-daga, ti agresibo a panagserrek dagiti makadadael ken makai-bus iti rekurso a proyekto dagiti gangannaet ket nakasarang a karit kadagiti komunidad ti nailian a minorya ken ti rebolusyonaryo a tignayan. Kasapulan a mapabaknang, maisimpa ken maikkan ti rebolusyonaryo a linya dagitoy a tradisyunal a praktika ken maaramat a wagas a pangtarawidwid ti aglawlaw iti agdama. Ti agtaltalinaed a polisiya ken aktitud ti reaksyonaryo nga estado maipapan iti lugar dagiti nailian a minorya a pagalaan laeng iti kinabaknang a nailanad kadagiti linteg ti daga, polisiya ken programa ket maiduma no saan ket direkta a bumangga kadagiti nainsigudan a wagas ti panangtarawidwid iti kabakiran. Mailadawan dagitoy a linteg kas iti Revised Forestry Code of the Philippines of 1975 (PD 705) a nangideklara

nga amin a kadagaan a nakasikig iti 18% ket saan a pagnaedan ken pagmulaan (*inalienable and indis-possible areas*), Revised Mining Act of 1995, ti National Greening Program (NGP), ti Small Scale Mining Act, *area delineation/cadastral survey* ken dadduma pay a kapareho na a linteg ken programa. Dagitoy a linteg ket saan laeng a mangipapaidam iti karbengan iti ansestral a daga no di ket panangideklara nga iskwater tayo iti bukod tayo a daga ken maawan tayo ti pagtaudan ti pagbiagan. Ngarud, awan ti lugar dagiti

umannatop ken positibo a langa dagiti nainsigudan a praktika ti panangtarawidwid iti kabakiran iti malakolonyal ken malapyudal a gimong. Ti panagsalaknib, panagpadur-as ken panagusar ti kabakiran iti partikular ken ti aglawlaw iti kabuklan ket maisigurado a magun-od laeng no maipagballigi ti nailian demokratiko a rebolusyon nga addaan turongen a sosyalista a gimong no sadino a ti panagtarawidwid iti kabakiran ken ti aglawlaw ket maipaima iti umili. Kalpasan a maipagballigi ti nailian demokratiko a rebolus-

yon, maipangruna ti kolektibo a karbengan ken benepisyoy dagiti nailian a minorya manipud iti panagusar iti natural a kinabaknang ken ansestral a daga ket bigbigen ti maipatakder a demokratiko nga estado ti umili. Kas nailanad iti Comprehensive Agreement on Socio-Economic Reforms (CASER), mabigbig ken maitandudo ti karbengan dagiti nailian a minorya nga agtagikua, mangusar, mangpadur-as ken mangtarawidwid kadagiti ansestral a daga ken teritoryo da. 🇵🇭

Panaglaban iti Gened Dam, lumawlaw

Inrupir ti umili nga Isnag ti Kabugao, Apayao iti maysa a resolusyon idi Enero 15 ti oposisyon da iti plano nga itakder ti Pan Paci-fic Renewable Power Corporation (PPRPC) a Gened Dam. Nayon daytoy iti dati a panaglaban ti umili a mannalon ti Poblacion, Kabugao ken dagiti bangkero iti panangitakder ti Gened Dam 1.

Inyatrás da met laeng ti immuna a takder da idi 2019 a “Yes to Negotiation Only” ken kiniddaw da iti National Commission on Indigenous Peoples (NCIP) nga isardeng ti proseso ti panangala ti free, prior and informed consent (FPIC) para iti proyekto.

Basar iti disenyo ti proyekto, dua a dam ti maitakder iti Apayao-Abulog River. Ti Gened 1 ket sumaklaw kadagiti

barangay ti Poblacion, Kabugao, Waga ken dadduma a paset ti Barangay Laco ken Barangay Luttuacan ken paset ti munisipyo ti Pudtol. Ti maitakder a dam ket dumanon iti 60 metro ti katayag ken mangpataud ti 150MW a kuryente, ken mangsaklaw ti 887 ektarya. Maitakder daytoy iti baet ti Barangay Balag iti munisipyo ti Pudtol ken Barangay Waga iti munisipyo ti Kabugao. Ti Gened 2 ket mangsaklaw iti 12 a barangay iti Kabugao ken Calanasan. Maibilang ditoy ti Barangay Dibagat, Madatag ken Tuyangan iti Kabugao ken Barangay Poblacion, Eleazar, Kabugawan, Langnao, Lubong, Namaltugan, Tubang ken Tubongan iti munisipyo ti Calanasan. Target a mangpataud ti 335MW ti nasao

a proyekto. Ti katayag ti dam a maitakder ket agarup 120-155 metro ken ti saklaw nga erya ti *reservoir* ket 1,916.54 ektarya. Kadagiti kastoy a katayag ti dam, malemmes dagiti talon, uma ken komunidad iti Kabugao ken Calanasan. Kasta met a no maitakder ti dam ket mangiruar ti danum, malayus dagiti barangay nga adda iti *downstream* a paset kas iti napasamak iti intero a Cagayan Valley idi nangibulos ti danum ti Magat Dam idi napalabas a tawen gapu iti bagyo.

Ti Pan Pacific ket maysa kadagiti nagbenepisyoy iti \$3 bilyon loan agreement iti baet ti rehimen a Duterte ken ti gubyrno ti China a pinondoan ti Bank of China idi 2016. 🇵🇭

SIMON "KA FILIW" NAOGSAN, SR.
TAGAPAGSARITA, CPDF

PANIRIGAN

Itandudo ti nabiag a lagip dagiti Banuar ti Cordillera!

Dagiti nailian a minorya a mangiruprupir ken mangsalsalagnib iti karbengan da iti aneutral a daga ken nairteng a panagtarigagay iti panagbalbaliw ti gimong, karaman dagiti mannalon a lumablaba para iti masukay a daga ti kangrunaan nga adda iti listaan dagiti biktima ti nawaya a maiwaswasawas a terorismo ti estado iti linged ti dakes a kampanya a kontra-terorismo. Numampay nakurangen a 500 nga aldaw ti nabatbati iti panagtalinaed ni Duterte iti Malacañang ngem aggatel latta a mangipatungpal iti minamauyong ngem desperado nga arapaap na a manggibus iti nailian demokratiko a rebolusyon. Arig na ti maysa a nasugatan a buaya a nailumlom iti ban-aw a mangsapsaplit iti amin a madalapus ti ipus na ken kumagat iti magawat ti ngiwat na. Kabaliktad daytoy ti ipakpakita na a kasla maysa a nakaam-amo a pusa ken natulnog a mangipatungpal iti amin a diktar ti imperialista nga amo na a Tsina.

Palalo a maal-alia ni Duterte iti saan a malapdan a panagabante ti rebolusyonaryo a tignayan ti umili a saan a mangpatpurog kanyana iti rinabii, isu a magagaran unay ken dagiti pasista a pasurot na a punasen ti nabanuar a pakasaritaan ti dangadang iti kapanunotan ti umili. Uray dagiti marker a simbolo dagiti banuar ti umili ket mairaman a maduprak. Idi Enero 13, minandaran dagiti pasista a pasurot ti rehimen a US-Duterte ti Philippine National Police – Kalinga Provincial Office nga idauloan ni Police Col. Davy Limmong ken Police Gen. R'win Pagkalinawan iti PRO-COR a bagbagen ti Cordillera Heroes Marker a naitakder idi 2017 iti

Sityo Mar-o, Barangay Bugnay, Tinglayan, Kalinga iti igid ti Kalinga-Bontoc Road. Maisupadi ken narabaw ti rason ti Kalinga DPWH a simmaklaw ti marker iti road-right-of-way gapu ta naipatakder ti marker iti daga a tagikua ti pamilya dagiti banuar ken insimpa dagiti kailian da para iti didiay a panggep.

Makikaykaysa ti Cordillera People's Democratic Front (CPDF) iti umili a Pilipino iti panangkundenar iti daytoy a naranggas nga aramid a panangibaddek iti umili ti Cordillera. Simbolo ti marker iti agtultuloy a dangadang ti umili ti Cordillera a pinasgedan ti Chico Dam a dangadang nga indauloan dagiti umili ti Mountain

Province ken Kalinga idi panawen ti kasipngetan ti diktadorya a rehimen ti US-Marcos a nangibunga iti panangisanud ti nasao a proyekto. No saan a gapu iti nabanuar a dangadang ti umili a nailadawan dagiti banuar ti umili a pakairamanan da Macliing Dulag, Lumbaya Gayudan ken Pedro Dungoc Sr. ken dadduma pay a kapada da a naikitikit iti marker, dagiti komunidad ken taltalon ti umili ti Kalinga ken Mountain Province a naiyasidag iti pagayusan ti Chico River ket sigurado a limned ken napunas iti mapa. Ti minamauyong a panangburak iti marker ket aramid ti maysa a mananglalais ken agmauyong nga aso kas iti Kalinga Provincial Police Office ken ti Police Regional Police Office – Cordillera (PRO-COR). Ipakpakita daytoy nga aramid ti kinadesperado ken kinatakrot ti rehimen a mangpampek iti naindaklan a rebolusyonaryo a tignayan ti umili.

Ti dangadang dagiti umili ti Mountain Province ken Kalinga kontra iti Chico River dam ken dagiti Tingguian ti Abra kontra iti logging operation ti Cellophil Resources Corporation (CRC) ket naibilang a napateg a paset ti pakasaritaan ti dangadang para

iti nailian a demokrasya ken bukod a panggeddeng dagiti nailian a minorya nga umili ti Cordillera idi panawen ti diktadura a Marcos. Nadanon met ti New People's Army iti dakkel a bilang ti pasampa ditoy a panawen. Sakbay pay ti panagserrek ti proyekto a Chico River dam ken CRC a panagtroso, tuloy-tuloy a linabanan dagiti umili ti Cordillera dagiti panagserrek ti nadumaduma a makadadael a proyekto iti nadumaduma a lugar iti rehiyon pakairamanan ngem saan a limitado kadagiti sumaganad: tribu ti Balatoc kontra iti Batong Buhay mines, komunidad ti Besao kontra iti Atlas Mining Company, umili ti Bauko ken Sabangan laban iti Kairuz-Heald lumber company, umili ti Eastern Mountain Province laban iti Araneta Logging Company, ken adu pay. Timmakder dagiti lider ti nadumaduma a tribu ken indauloan da dagiti kakailian da a natured a sinarangget ti panagserrek dagitoy tapno salakniban ti ansestral a daga nu man nasina-sina ken nagkanyakanya ti panangsango. Idi laeng panawen ti Chico River dam ken CRC a dangadang a nabukel ken nareppet kas maymaysa a puersa, takder, direksyon ken aspirasyon dagiti tribu a direkta a maapek-

t a r a n

ken nairut a sinuportaran dagiti kabangibang a tribu/komunidad laban iti komon a kabusor a nagresulta iti pannakabukel ti maymaysa a rehiyon para kadagiti nasinasina a probinsya ti Cordillera a dati a naitipon iti Region 1 ken Region 2. Nabukel dagiti multi-lateral bodong iti umuna a gundaway a mas nangreppet ti nairut ken napalawa a panagkaykaysa. Bunga dagitoy, nalaklaka ken naparpartak a narisut dagiti nagbabaetan a kontra-diksiyon dagiti tribu. Iti aktual ken napinget a panangidaulo dagitoy lider ti tribu tribu kakuyog dagiti sakop da nga il-ili ti nangpanday ken nangtenneb kadakuada a nangidaulo iti panangiyabante ken nangipagballigi ti laban kontra ti diktadura a Marcos ken ti Chico River dam ken CRC. Babaen iti natured a panangidaulo da Macliing Dulag, Lumbaya Gayudan, Pedro Dungoc Sr. ken dadduma pay a kapada da, nareppet ti panagkaykaysa ti umili a nanglaban iti diktadura ni Marcos. Natenneb iti mano a tawen a panagrigrigat ken pannakidangadang, husto a napetpetan da ti silpo dagitoy a proyekto kas kongkreto a buya ti tallo a kangrunaan a problema nga imperyalismo, pyudalismo ken burukrata kapitalismo ken ti nailian a panangidadanes nga isu't ramut ti problema a

panangidadanes ken panaggundaway a laklak-amen dagiti umili a na-ilian a minorya ken ti kabuklan nga umili a Pilipino. Babalen iti panakaawat da kadagitoy, nabelan da a nangidaulo kadagiti umili a nangirussuat iti adu a protesta iti nadumaduma a porma. Ti saan a mabmabsog iti dara nga alimatek nga imperialista ken dagiti lokal nga kasosyo da manipud idi ken inggana itatta ket awan sarday nga agbirbirok ken agar-aramid da iti dakes a plano no kasano a serreken ti ansestral a daga ken gamruden ti kinabaknang tayo. Adu kadagitoy a proyekto ti nabelan ken epektibo a nalabanan ken nalapdan ti umili. Agtultuloy latta ti dangadang ti umili inggana itatta a pakairamanan ti agdama a laban kontra iti Gened Hydro Electric Power Plant iti Apayao, Alimit Hydro Power Plant iti Ifugao, Geothermal Power Plant iti Kalinga ken dadduma pay.

Dagiti naadaw nga adal manipud kadagitoy napinget a dangadang ti nangisuro ti kinapateg a mangipatakder iti nalawlaw a rebolusyonaryo a panagkaykaysa ken dangadang iti Cordillera a nangibunga iti pannakaitakder iti CPDF.

Saan a mailibak ti pinapel ti armado a dangadang ti Cordillera a nagresulta iti pannakaisanud iti dadduma kadagitoy a proyekto. Dagitoy a pannakidangadang ket nangiturong ti tradisyon a mannakigubat para iti gubat ti umili a pa-

nanggun-od iti kabuklan a tarigagay ti umili a Pilipino a mawayaan manipud iti pannakaidadanes ken pannakagunda-way imbes a maitultuloy ti awan kais-iskan na a tribal war. Nabara nga inarakup dagiti tribu ti Cordillera ti armado a dangadang ken adu a kabataan ti simmampa iti NPA. Daytoy ti gapu nu apay a ti rehimen a Duterte ket agtigtigerger unay iti buteng a mapalagipan ti umili iti nabanuar a pakaistoryaan da.

Dakkel a kamali dagiti pasurot ni Duterte no ipagarup da a babaen iti panangburak iti marker ket mapunas ti lagip dagiti banuar tayo ken mapabutngan ti umili a sumuko. Ti saan da nga ammo, ti monumento ti maysa a kinabanuar ket agtultuloy a tumakder iti puso ti tunggal taga-Cordillera a mangay-ayat ken agtarigagayiti wayawayakensaan a mangipalubos nga agpaadipen a tungpal biag, napinget a lumaban kontra iti panangidadanes ken panaggundaway ken agnamnama iti pannakaipatungpal ti karbengan iti bukod a pangngeddeng ken demokrasya apaman a maipagballigi ti nailian demokratiko a rebolusyon. Dagitoy ti saan pulos a magunggon a monumento uray no aramaten ti rehimen ni Duterte ti aniaman a reaksyonaryo a linteg, korte, pagbaludan, pasista nga armado a puersa ken high-tech a ramit pangmilitar a mangrebbek ditoy.

Nayon na pay, ni Duterte ken dagiti pasista a pasurot na a nakarimbaw iti pinartuat da a demonyo a Task Force ELCAC ken ti barbaro a putar nga Anti-Terrorism Law (ATL), agtultuloy

ti awan sarday a panangipila kadagiti parparbo a kaso, red tagging ken pammadakes kadagiti tribal a lider masa, aktibista ken organisasyon a natured a mangibutbutaktak ken mangkunkundenar kadagiti nadumaduma a langa ti nailian a panangidadanes ken panangiyabante iti karbengan dagiti nailian a minority para iti bukod a pangngeddeng ken demokrasya. Iti panggep nga ipamarang nga inwalin dagiti umili ti Cordillera ti nabanuar a pakasaritaan ti dangadang da, desperado nga agaramat ti rehimen Duterte iti addang karaman ti demolisyon iti marker, pananglipit kadagiti aktibista ken kampanya iti peke a panagpasuko karaman ti inpilit ti DILG a deklarasyon a personanon-grata. Kinaagpaysona, amin dagitoy ket paset ti agtultuloy a pananglalais ken pammadakes laban iti nailian a minority ken dakes a panggep a punasen ti nadayaw a pakaistoryaan ti dangadang para iti nailian a demokrasya ken karbengan iti bukod a pangngeddeng. Rumbeng a makaunget ti amin a taga-Cordillera ken amin a Pilipino a mangay-ayat iti wayawayaya.

Saan a terorismo ti mangilaban iti karbengan iti aneutral a daga, biag ken karbengan tao ken baliwan ti daytoy a bulok a sistema ti gimong! Uray agaramat ti rehimen a US-Duterte kadagiti narugit a wagas tapno pakapsuten ti rebolusyonaryo a dangadang, saan a magunggon ti pangngeddeng ti umili a lumaban.

Tumakder ken lumaban tayo! Maipanawagan iti amin nga umili ti Cordillera a napinget a tumakder ken labanan ti naulpit nga atake ti rehimen a Duterte, panaglasing iti karbengan iti aneutral a daga, pagbiagan ken ti mismo biag tayo ken lagip dagiti banuar. Talyawen dagiti adal a naadaw iti Chico River dam a dangadang ken dadduma pay nga istorikal a dangadang dagiti umili, pagadawan tayo dagitoy tapno agpapigsa tayo ken ipinget nga iyabante ti nailian demokratiko nga armado a rebolusyon. Dagiti nabaknang a kapadasan tayo iti dangadang ti mangisuro a babaen laeng ti armado a dangadang a masakniban tayo ti karbengan iti aneutral a daga ken mansigurado iti balligi. Ti nairut a panagkaykaysa ken dangadang ti umili ti Cordillera ket saan a mapakapsut inton kaanuman. Saan a palubosan a maburak ti rebolusyonaryo a panagkaykaysa tayo. Iti laeng panangipagballigi iti nailian demokratiko a rebolusyon ken panangipatakder iti sosyalista a gimong a naan-anay a magunod tayo ti karbengan iti bukod a pangngeddeng ken demokrasya.

Biagen tayo dagiti adal manipud iti pannakidangadang iti Chico!

Labanan dagiti atake kadagiti nailian a minority ken ti kabuklan nga umili!

Papigsaen ti panagkaykaysa ti umili ken iyabante ti armado a pannakidangadang!

Labanan ti tiraniya! Patakyaen ti rehimen nga US-Duterte!

PANAGSAKNAP TI ASF ITI ILOCOS KEN CORDILLERA

Naapektaran met laeng ti panagsaknap ti sakit nga African Swine Fever (ASF) dagiti baboy kadagiti probinsya ti Cordillera manipud idi napalabas a tawen. Dimmanon iti punto nga inbaga ti probinsyal a gubyerno ti Ifugao nga agideklara ti 'state of calamity' gapu iti kaadu dagiti baboy a nagsakit ti ASF. Iti munisipyo ti Aguinaldo, Ifugao idi Oktubre 2020, nangiruar ni Mayor Gaspar Chilagan ti executive order a nangmandar iti Municipal Agricultural Office ken dagiti barangay officials nga mangiparit ti panagiserrek wenno panagiruar kadagiti baboy iti uneg ti saklaw ti 1-kilometro a kalawa (radius) manipud iti lugar a naggapuan ti nagsakit a baboy ken maikkat amin dagitoy iti lugar tapno makontrol ti panagsaknap ti nasao a sakit. Iti Benguet ken Kalinga met, ti agarup 640 a baboy manipud kadagiti munisipyo ti La Trinidad, Tuba ken Itogon; ken Barangay San Julian iti Tabuk City a naakaran ti ASF ket pinatay da idi umuna a paset ti 2020.

Ti ASF, a maawagan met laeng nga *hog cholera* ket maysa a bayrus a mangipaay ti nakaro a sakit kadagiti baboy. Sumaknap daytoy kadagiti baboy babaen iti katay ken buteg manipud iti naakaran a baboy wenno babaen iti narugit ken *recycled* a taraon. Kadawyan a sintomas a makita kadagiti agsakit a baboy ket ti nangato a temperatura,

panagbaba ti dagsen, buris, pulmonya ken agarup amin a kaso ket matay kalpasan ti lima nga aldaw. Awan ti agas wenno bakuna para ditoy. Maysa nga addang no kasano a malappedan ti panagsaknap daytoy ket ti panangpatay iti amin a baboy nga adda iti pagtaraknan ti baboy wenno arubayan a naggapuan wenno ayan ti baboy a nagsakit ti ASF. Ti bayrus ti swine fever ket mabalin nga agtalinaed iti frozen a karne ti baboy iti las-ud ti uppat a tawen. Awan ti epekto ti ASF iti tao.

Simmaknap daytoy a sakit ti baboy gapu iti pannakaipatungpal ti importasyon ti karne ti baboy manipud iti dadduma a pagilian. Saan a masursurot ti linteg a mangmandar iti National Meat Inspection Commission (NMIC) a dagiti sumsumrek nga imported a karne ket dumalan iti inspeksyon. Saan nga inadal ken awan ti addang nga ar-aramiden ti Department of Agriculture tapno solbaren daytoy. Inusar ketdi a rason ti gubyerno ti nasao a sakit, a nagresulta iti nangato a presyo ti karne ti baboy tapno ikalinteg ti todo nga importasyon ti karne ti baboy iti intero a pagilian. Idi bulan ti Enero pay laeng, 40% ti naganansya dagiti importers iti importasyon ti karne. Nayon pay a pagganansyaan dagiti importers ti misdeklarasyon iti klase ti karne tapno nababbaba ti taripa a baybayadan wenno maawagan a *technical smuggling*.

Idekdeklara da uray dagiti *prime cut* wenno napintas a kalidad ti karne kas *offal* wenno naguneg ti baboy a basura kadagiti pagilian a naggapuan dagitoy a karne. Ti *offal* a makuna ket pakaibilangan ti kudil, taba, saka ken bagis ti baboy, a gilingen dagiti dadakkel a kumpanya ti de-lata a taraon iti Pilipinas tapno agbalin a meatloaf, mechado ken dadduma pay.

Kabayatan na, ti addang a nabalangkas da tapno kano tulungan dagiti agtataraken ti baboy ket ti panagpautang babaen iti National Hog Repatriation Program. Sinuppiat ti grupo a Pork Producers of the Philippines daytoy babaen iti panangipablaak a ti nasao nga addang ket karkaro a mangilumlom iti utang kadagiti babassit nga agtataraken ti baboy. Ipanpanawagan dagiti grupo ti hog raisers, mannalon ken negosyante ti panaglusulos ni DA Sec. William Dar ken ni Assistant Sec. Joel Reyes gapu iti kinainutil ken ti panangipangruna da iti interes dagiti imperyalista a pagilian. Nayon a kiddaw dagiti mannalon a mangited ti DA ti P10,000 a sigida a tulong ken P15,000 production assistance kadagiti mannalon ken backyard hog raisers a nakaro a nalugi gapu iti ASF. Kasta met ti panangikkat ti inkeddeng ti gubyerno a price ceiling wenno naikeddeng a presyo ti karne ti baboy gapu iti nangato unay a gasto iti produksyon. 🇵🇭

Kapadasan iti damo a labanan kas Hukbo

Panangilanad ni Ka Lila

Iti agtultuloy a panaggundaway ken panangbaybay-a ti estado ti mangidurduron kaniak nga agtultuloy nga agtignay. Wen, narigat nga agpayso nga agbalin nga Hukbo, ngem iti las-ud ti ginasgasut a tawen ket adayo a nakadagdagsen ti rigat a mapaspasaran ti umili. No iyarig iti nabayagen ken nakaro a panagrigrigat ti umili, bassit laeng daytoy a proseso ti rigat ken sakripisyo, no kaduam met ti umili ken iti kamaudianan ket marippuog tayo dagiti mangidadanes ken manggundaway.

Iti unos ti makatawen ko iti kaaw-awayan, adu dagiti naimatangan ken naadal ko. Adu gayam ti masapul nga adalen iti uneg ti Hukbo. Idi damo a makikuyogak a magna iti yunit, naikawaak gapu ta damdamok pay laeng a mapadasan ti atiddog nga oras a pannagna, panagsang-at iti nangangato a banbantay ken panagballasiw iti karayan. Naminadun a naigalgalisak ngem uray marigatan ket agpursigiak latta. Mayat met ta naanus ti kakadua nga agur-uray, idiay ko a nakita ti panangipateg ti kakadua iti tunggal maysa. Insursuro ti kakadua no kasano ti husto a panagaramid ti kubo. Idi damo a napadasak nga agbayo ket grabe a nagkapuyo ti dakulap ko. Naragsakak a nakikuyog nga agkalap ti lames lalo idi nakitak nga adu dagiti maala a lames a kas ti wading, palileng, agatol ken dadduma pay a naala mi.

Tunggal mapan kami iti baryo, nariknan ti nabara a panagpasangbay ti masa kadakami. Adda dagiti dadduma a mabain gapu ta ti pagarup da ket saan nga ispesyal a sida ti nateng, ngem kuna mi ket saan da a mabain gapu ta dakkal a tulong da iti rebolusyon ti panagpasangbay da iti kakadua. Awan ti aniaman nga order iti Jollibee ti makaartap iti imas ti kalutluto a tupig, inandila, inatata ken dadduma pay a kankanen a naayat nga isagsagana ti masa! Ngem iti likod ti ragsak ti masa, pirmi a magungon ti riknak iti istoryaen da a kasasaad. Iti maysa a baryo a napanan mi, mapilitan dagiti marigrigat a mannalon nga agbayad ti abang iti kuliglig a dumanon iti nasurok P1,000 tunggal aldaw kadagiti akinkukua ti kuliglig tapno makiusar ti

kuliglig ken agrap kalpasan na. No panawen met ti panagtutudo, problema da ti pagbilagan ti pagay isunga adu ti madadael a pagay. Kalpasan ti bagyo nga Ulysses idi napalabas a Nobyembre, idi napan kami kadagiti talon ket nakita mi nga adu dagiti nagedday ken adda dagiti bunubon a naiyanud. Isunga ti dadduma a nakaraep idiay a panawenen ket problema dan ti pagalaan da ti bunubon gapu ta nadadael ti payaw a kalkalpas a naraepan. Saan ko a mailadawan a kasdiay gayam ti karigat ti agtalon idinto nga iti syudad ket adu dagiti makitkitak kadagiti *food court* kadagiti mall nga agsaysayang laeng ti innapuy nga i-order da!

Adu dagiti baryo a napanan mi nga adayo iti kalsada. Kas iti istorya ni Manang Ninay, kasapulan a magna da iti nasurok maysa nga aldaw a sumang-at ken sumalog kadagiti bantay ken agballasiw kadagiti naapres a waig ken karayan, uray no agtutudo tapno laeng makagatang da kadagiti kasapulan da iti balay, agpaagas wenno agpaadal kadagiti annak da. “Nabayagen nga ikarkari dagiti pulitiko tunggal panagkakampanya nga idanon da ti kalsada ken rangtay ditoy ayan mi ngem aginggana itatta ket awan met,” kuna na. Isunga no adda aganak ket kasapulan a mapanen a nasapsapa iti sentro wenno saan ket iti balay laengen nga agpasngay. Lalo idi naiyulog ti lockdown idi Marso ti napalabas a tawen, naparigatan da unay gapu ta malimitaran ti maiserrek a magatang, saan da a makaruar iti baryo no saan a nalawag ti papanan ken makeddangan ti aldaw iti ruar no aglabas da kadagiti *checkpoint*. Kadagiti nakatungtong ko met nga estudyante, inlanad da ti kinarigat a mapadpadasan da. Kadawyan nga ag-working student da tapno laeng manayonan ti kuarta nga usaren da iti nadumaduma a gastos iti uneg ti eskuelaan. Gapu ta adayo ti baryo a naggapuan da, adu kadakuada ti makipagyan kadagiti kakailian wenno kabagian nga adda kadagiti sentro tapno makaiskuela, wenno agab-abang ti pagyanan. Problema da pay itatta ti ngumato a gastos iti panagiskuela idi maipatpatungpal ti programa a blended learning. Kasapulan nga

agbirok da ti nayon a panggedan weno paggapuan ti kuarta tapno makagatang ti gadget ken adda ti pang-load nga usaren iti internet no ag-online learning da. Ti kakaisuna pay a taraken a baboy ket mailako weno agsalda ti talon ti nagannak da tapno adda laeng pangatang ti *android phone*. Makunak iti bagik idi nangngeg ko dagitoy, grabe a talaga ti panagbaybay-a ti guberno iti kaaw-awayan, bayat nga adu dagiti pondo a kurkurakoten da.

“Nayon pay nga istorbo ken perwisyo ti panag-operasyon ken panagkampo ti militar iti ayan mi,” kuna dagiti umili. Madandanagan da a mapan kadagiti uma ken talon no adda dagiti militar ta amangan no masitar da. Kuna ni Manong Intoy, sinungsungbatan na dagiti pamutbuteng ti militar, ken pabasolen da a mangpakpakan iti NPA. “Amin met a tao a sumangbay toy balay ket pakanek, uray dakayo a military,” kuna na. Nakakatkatawa pay ti maysa nga inistorya na nga idi naminsan a naggapu kano dagiti militar iti operasyon a simmangpet iti baryo da ket uray ti kanen ti baboy ket saan a pinakawan dagitoy a militar a kinnan gapu iti palalo unay a bisin da. Ngem madlaw ti liday iti mata na no inistoryaen na met ti dadduma a kakailian a maal-allilaw a marekrut kas pulis, militar ken CAFGU, kasta met dagiti sumagmamano a babbai a gungundawayan dagiti militar. “Idi ket natalna ti lugar mi, ngem idi simmangpet da a nagkampo ket nadadael ti urnos iti ili mi. Saan a kapanatagan no di kaguluhan ti isasangpet da.”

Isunga para kaniak, balligi ti masa ken iti intero a rebolusyonaryo a tignayan ti Cordillera a madusa dagitoy a peste a militar a paspasurot ti rehimen. Naragsakanak a nakipaset iti umuna a taktikal nga opensiba a napadasan ken ad-adda a naagsep ko ti kinapateg ti armado a pannakidangadang kas armas ken depensa ti umili. Inaramid ko met iti panagkunak a kabaelak tapno sumurot iti atas ken kumand.

Iti daydiay nga aldaw, ti tim mi ti naatasan nga agsagana ti kanen dagiti kakadua a nakapakat. Kasdiyay gayam, adda ti bingayan iti trabaho a no sadino ket naipaset iti kabuklan a panangipatungpal ti trabaho. Ta no awan ti mangsango iti trabaho a pangkusina ket mabisin kami amin. Tunggal maysa ket adda ti maikeddeng a trabaho na ken amin

dagitoy a trabaho ket kasapulan tapno agballigi ti labanan. Madama nga aglutluto kami idi nangngeg mi ti nagsasaruno a putok. Isu daydiayen, nakaputok dagiti kakadua! Gistay pay ketdi a naibbatak ti kaldero ta kasla limmagto ti pusok! Madamdama ket nangngeg mi metten ti kumand a mapan kami iti nangato a paset ti turod tapno sumuporta. Kimmamakam kami met ah! uray no umanangsab kami a sumang-at. Inkagumaan mi met laeng a binungon dagiti innapoy ken masida nga inluto mi. Saktong apagtapaw mi ket ni, adda metten ti dua a helicopter nga agis-istraping. Kuna met ti kakadua ket basta agkober ta panggep dagitoy nga alaen ti bangkay dagiti natay a kakadua da. Kayat ko koma a makinayon a biraen ti helicopter ngem pistol met ti iggem ko. Kalpasan na, napartak a naggaraw kami aminen tapno agmaniobra. Saan ko a marikna ti bannog ta nangato ti adrenalin ko idiayen, kasta met iti kakadua. Ngem ti narimbaw a karirikna a madlaw ko iti amin ket ragsak gapu ta balligi a nabira ti kabusor.

Iti panagsubaybay mi bayat nga agmanmaniobra, karkaro a masuronak idi agsasaruno a tallo nga aldaw a nangitinnag ti AFP ti bomba ngem dagiti uma ken taltalon ti masa met ti matamtamaan, ken asideg iti baryo. Kaasi met dagiti babbaket ken ubbing a napakigtotan, ken karkaro ti mula a pagay ti masa a nadadael gapu iti panagbomba da. Tapno kaluban ti pannakaabak da ket pagbiagan met ti masa ti pagpupungtotan ti militar. Ti pagarup ti militar ket mabuteng ti masa iti kasta nga ar-aramiden da ngem karkaro ketdi a makaunget ti masa gapu ta pagbiagan met ti bombombaen da. Ad-adda a makitkita ti masa ti kinaranggas ken kinakurakot ti rehimen a pagserserbian dagitoy a militar.

Iti daytoy a kapadasan, naikkanak ti nayon nga inspirasyon tapno agpursige iti nadumaduma a tukad ti trabaho kas hukbo ken kas rebolusyonaryo. Narimbawak ti danag ken simmukat ti ragsak gapu ta nabira ti kabusor. Naadal ko iti nasao a kapadasan no kasano nga agdengngeg iti komand, kasano a labanan ti danag ken nerbios ken ti partisipasyon iti organisado a maniobra. Napasingkedan ti panggeddeng ko nga agserbi iti masa nga anak ling-et a nabayagen a maidadanes ken rangranggan ti agdama a sistema.” 🇵🇭

REBOLUSYONARYO A KINABANUAR TI MASA

*Mailanad iti daytoy a serye dagiti pakasaritaan ti masa a nairut a timmultulong iti rebolusyonaryo a tignayan manipud idi inggana iti agdama.

TI BULSEK A LAKAY A NAGGAYD ITI MAYSA A YUNIT TI BHB

Nakakaskasdaaw, ngem pudno a pakasaritaan ti maysa a saan unay a makakita a lakay a no sadino ket kabaelan na nga ipatungpal ti trabaho ti tao a normal ti panagkita na. Impaay ni Lakay Eniong (saan a pudno a nagan) ti kabaelan na a tumulong iti rebolusyon iti laksid ti kasasaad na. Malaglagip latta dagiti kakadua daytoy a pakasaritaan ni Lakay Eniong uray no mano a tawenen ti naglabas. Inlanad ni Ka Enlai, maysa a kadua a nakasabat kenni Lakay Eniong, daytoy a kapadasan da.

Kasangsangpet mi iti Baryo Kabatuan para iti panag-ekspansyon idi makita mi ni Lakay Eniong. nga agsimpa ti talon na. Kuna na, “saan a sigud daytoy a kasasaad ko a saan unay a makakita.” Nagsakit kano ngamin idi kaubing na isunga nadadael ti mata na. Gapu ta nasaray na dagiti trabaho a maaramid ti tao a normal ti panagkita, maiyar-aramid na dagiti kadawyan a trabaho iti balay ken talon. Agbalsig isuna babaen iti panangarikap ti kayo ken tantyaen na ti distansya ti panagdisso ti wasay. Agbirok isuna ti bato nga usaren iti panagkabite ti talon babaen iti panangarikap. No magna a mapan iti pagsakduan ket adda ti sarukod nga usaren na. Iti panagkabite ti payaw, arikapen na ti pannakaipuesto dagiti bato tapno maammuan no adda pay dagiti saan a nagpapada. Nagpintas pay ti tambak ken kabite ti payaw na.

Idi damo a kasarita mi isuna ket saan unay nga agsasao. Maawatan mi gaputa damo na a makapulapol dagiti kakadua. Naginana kami iti balay na ken tinulongan mi isuna iti trabaho iti balay ken talon bayat a tuloy-tuloy mi nga ipalpalawag no ania ti NPA, apay nga immay kami iti ayan da, ken maipanggep iti nadumaduma nga isyu. Idi madakamat mi ti kasilpo iti panagbaybay-a ti guberno iti salun-at, idiy nan nga inistorya ti panagsakit na ken apay a saan unay a makakita isuna. “Uray narigat ti kasasaad ko, insanay ko ti

bukod ko a bagi nga aramiden ti trabaho” kuna na. Malidayanak a nagdengngeg iti daytoy nga istorya na ngem iti bangir ket dayawek ti determinasyon na a rimbawan ti narigat a kasasaad ti adda diperensya ti mata na.

Kalpasan ti mano nga aldaw a panaggawaing masa mi idiy a baryo, plano mi a mapan iti sumaruno a baryo ti Karunoan. Ti problema, saan mi nga ammo ti dalan a mapan idiy. Dinamag mi kenni Lakay Eniong no adda ti am-ammo na a mabalin a mangisuro ti dalan a mapan iti Baryo Karunoan. Kuna mi no agang-angaw isuna idi nagboluntaryo nga uray isunan ti mangisuro. Nagkinnita kami nga agkakadua. “Saan kayo a madanagan kakadua, kabisadok ti dalan iti papanan yo uray no adda diperensya ti matak,” kuna na. Uray adda panagduadua ket nagna kami iti dadiay a malem tapno saan kami a madlawan iti lugar, lalo ta adda ti detatsment idiy a baryo. Lima nga oras a nagna kami iti bantay. Talaga a kabisado na uray dagiti dalan a lumiklik iti trail nga agturong iti sityo a kaaddaan ti detatsment. Apagsipngget idi nakadanon kami idiy. Ket pirmi ti panagyaman mi ta napaneknekan mi a kabisado na. Kuna dagiti kaiskwadak, nalaing a mangisuro ti lakay ti dalan.

Idi agsisina kami, dinamag mi no kabaelan na kadi nga agsubli. Kuna na met a “Wen, kasapulan nga makasubliak ta adu pay ti trabahok no bigat. Isunga nagpinnakada kami ken nagyamyaman.”

Masansan a malaglagip latta ti kakadua no kumusta ngata ni Lakay Eniong. Inggana iti agdama, saan a malipatan dagiti kakadua ti boluntarismo, kinatured ken naisangsangayan a kabaelan ni Lakay Eniong. Pammaneknek daytoy a kapadasan ni Lakay Eniong a no naan-anay a maawatan ti masa ti pudno a kasasaad ti gimong a Pilipino ket ipaay da ti amin a kabaelan da para iti panagabante ti rebolusyon inggana’t balligi. ✎